

Movares heet u namens de NVB VAN HARTE WELKOM

Welkom

Lijdia Pater – de Groot
Secretaris NVB

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016

Actieve aftrap

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016

Havensamenwerking

Een zaak van vertrouwen

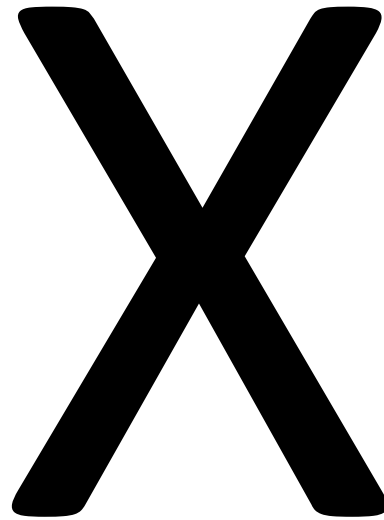
XY-spel

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Spelregels

- Er zijn 5 speelrondes
- Elke ronde steken de 4 groepen tegelijkertijd een X- of een Y-kaart naar keuze op
- Afhankelijk van de eigen keuze én de keuzes van de andere groepen worden de euro's verdeeld
- De 3e en 5e ronde zijn bonusrondes
- De opdracht is het aantal euro's te maximaliseren!

Y

Bereken uw score

# kaarten	winst/verlies
4 X	Ieder verliest € 1
3 X 1 Y	Ieder wint € 1 Verliest € 3
2 X 2 Y	Ieder wint € 2 Ieder verliest € 2
1 X 3 Y	Wint € 3 Ieder verliest €1
4 Y	Ieder wint € 1

Scoreformulier

Ronde	Uw keuze (omcirkel)		Keuze van De groep		Uw score	Uw cumulatieve score
Test	X	Y	...X	...Y		
1	X	Y	...X	...Y		
2	X	Y	...X	...Y		
3 bonus	X	Y	...X	...Y	... x 3 =	
4	X	Y	...X	...Y		
5 bonus	X	Y	...X	...Y	... x 5 =	
					totaal =	

Evaluatie

Waarom samenwerken?

Wouter van der Geest

Consultant binnenvaart en havens

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Redenen voor havens om te gaan samenwerken

Onderbouwing met statistieken en cijfers

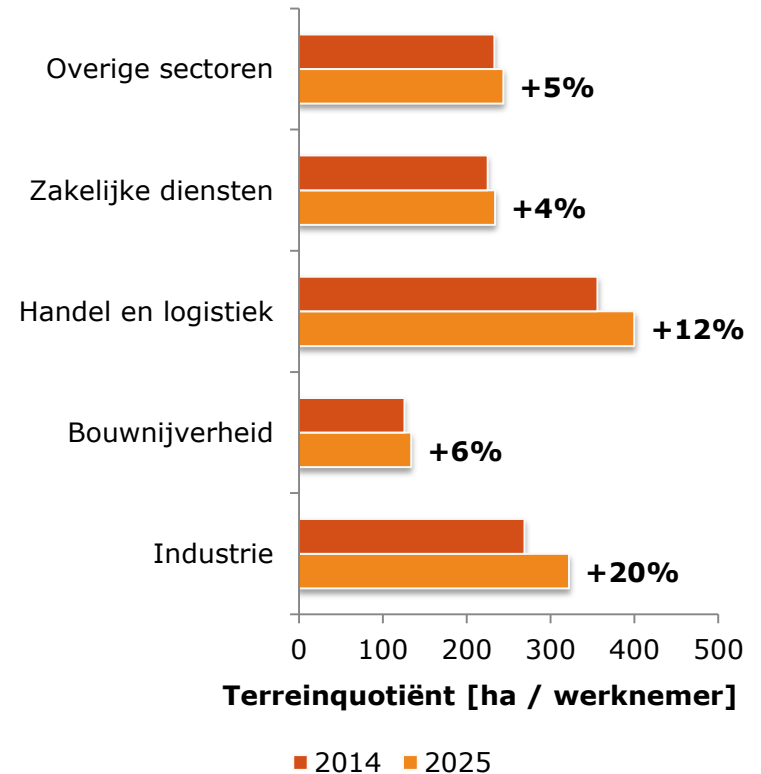
Wouter van der Geest
29 juni 2016

Mogelijke redenen

- Binnenhavens gelden als waardevolle grond: niet alleen voor bedrijvigheid maar ook voor bijvoorbeeld hoogwaardige woningbouw.
- Binnenhavens leveren echter een significante bijdrage aan **lokale en regionale** economie.
- Veelal wordt terrein bouwrijp gemaakt en uitgegeven, haven blijft over als kostenpost. Samenwerking kan helpen operationele kosten te drukken.
- Echter, bij andere modellen ook gezamenlijke acquisitie. Wat goed is voor hen, is ook goed voor ons!

Groeiende vraag naar grote kavels

- Terreinquotiënten **groeien** bij bedrijfstakken die met name gebruik van maken van watergebonden bedrijventerreinen
- Met uitzondering van de industrie, wordt in andere sectoren **groei van werkgelegenheid** verwacht.
- Dit betekent een **toenemende vraag** naar grote bedrijfskavels op watergebonden bedrijventerreinen.

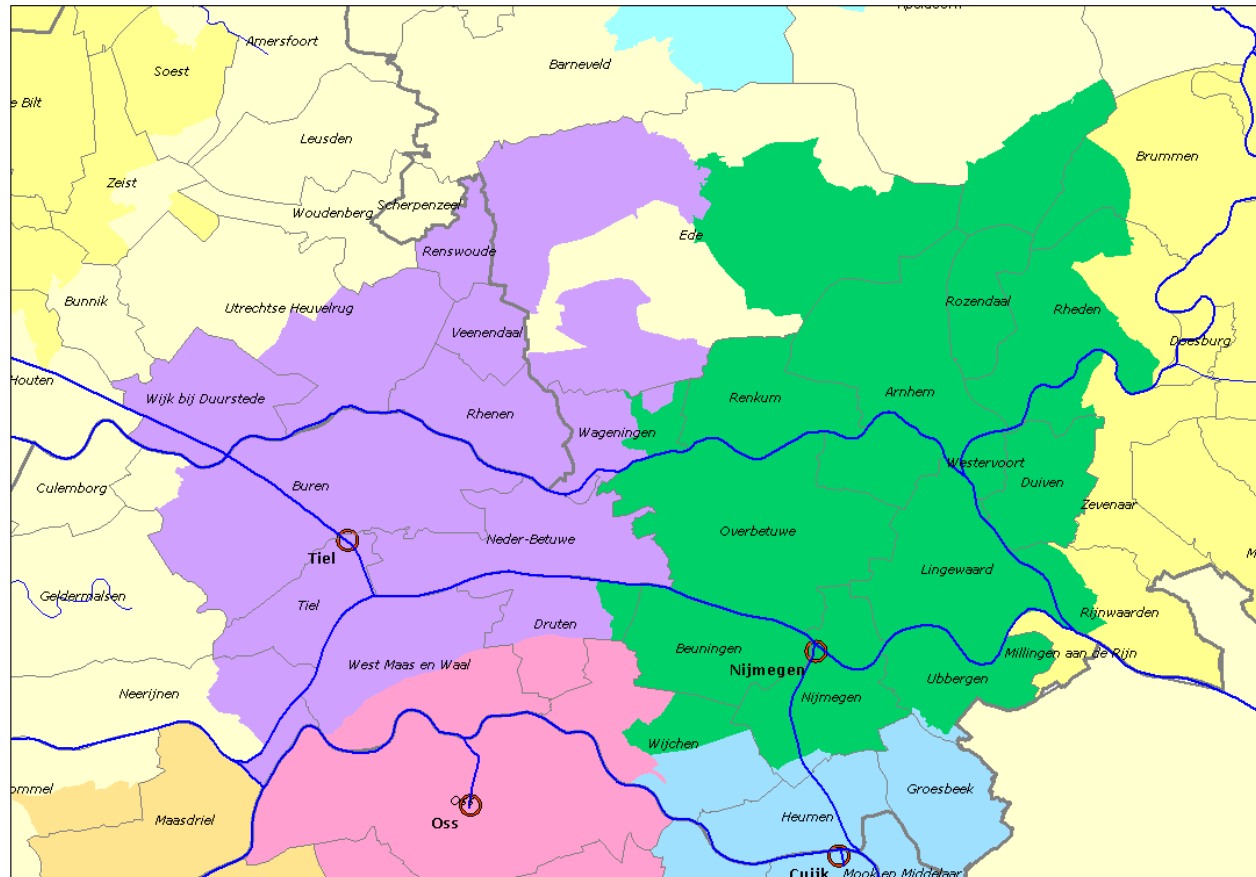
Toenemende mismatch tussen vraag en aanbod

- Vrijkomende terreinen door herstructurering of leegstand zijn niet automatisch geschikt voor andere sectoren (kwalitatieve mismatch)
- Veelal willen bedrijven graag uitbreiden op het terrein waar ze gevestigd zijn. Echter, uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande vestigingen zijn niet automatisch ter plekke voorhanden.
- Sommige (industriële) activiteiten zijn zwaar belastend. Hiervoor bestemde bedrijventerreinen zijn beperkt beschikbaar. Veel gemeenten hebben ook liever geen milieubelastende activiteiten binnen hun grenzen.
- Sommige activiteiten zijn watergebonden. Ze moeten aan het water zijn gelegen. Natte (kadegebonden) terreinen zijn niet zondermeer uitwisselbaar met droge terreinen.
- Sommige bedrijven met hoogwaardige activiteiten willen graag bij elkaar zitten ('Silicon Valley'), of in de nabijheid van een universiteit of kennisinstelling. Hier is niet altijd plaats.

Bovenregionaal belang havens

- Verzorgingsgebieden van binnenhavens vaak regionaal en gemeente-overstijgend.
- Marktvraag wijst op toenemende mate van schaalvergroting in industrie en handel en logistiek.
- De indirecte effecten (werkgelegenheid, toegevoegde waarde) van de haven overstijgen het gemeenteniveau.
- Echter, dit geldt ook voor externe effecten: veiligheid, verkeerslawaaï, emissies.
- Faciliteer bovenregionale bedrijvigheid.

Bovenregionaal belang

Kansen vergroten in Europa

- Multimodale corridors vereisen **meerdere** overslagpunten aan spoor en water.
- Het vergroenen van de transportketen kan alleen als binnenhavens gezamenlijk een strategie ontwikkelen!
- Het herhaalbaar zijn van projecten draagt bij aan de kansrijkheid van een CEF-aanvraag.
- Klanten zijn gebaat bij eenduidige data en – uitwisseling. Synergiën en efficiency vergroten.
- Gezamenlijk optrekken van binnenhavens bij indienen projecten om multimodaliteit en alternatieve brandstoffen is dus een vereiste.

Discussie / Vragen

Wouter van der Geest

w.van.der.geest@panteia.nl

+ 31 6 22 85 66 62

Methoden en typen van samenwerken

Marieke Vavier, directeur

Bart Verkade, expert

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016

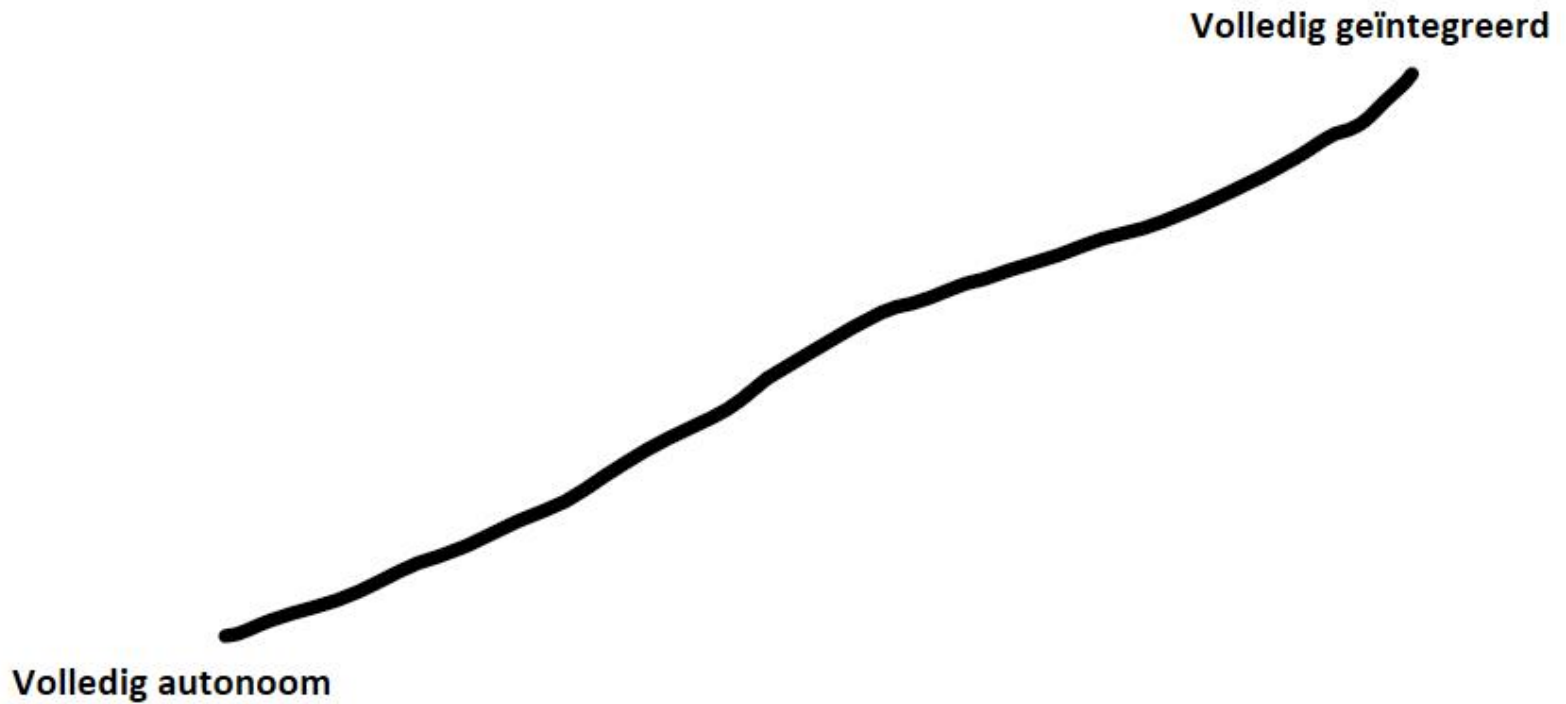
EXPERTS IN HAVEN EN LOGISTIEK

Maatwerkoplossingen in de maritieme en logistieke sector.

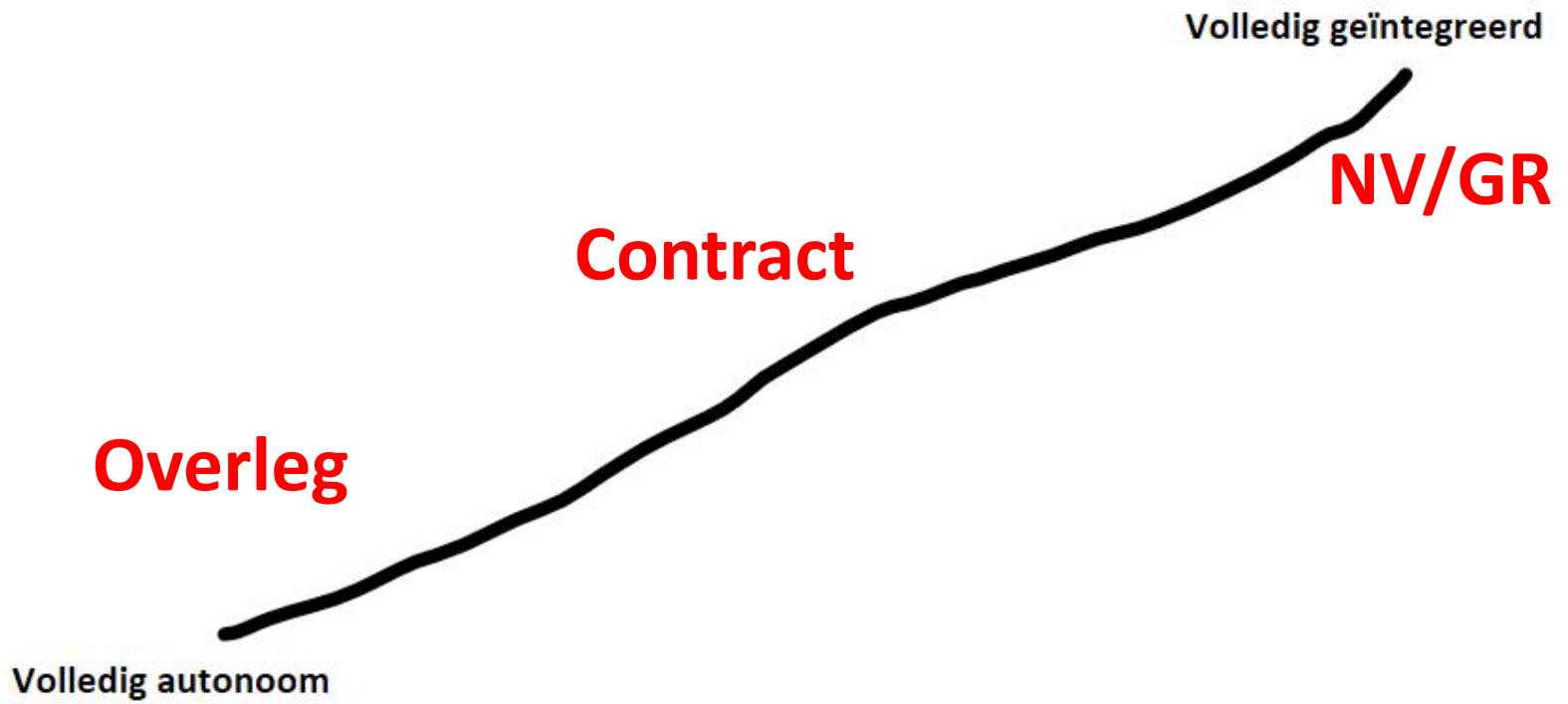
Havensamenwerking: methoden, typen en succesfactoren

- Wie
- Waarom
- Hoe

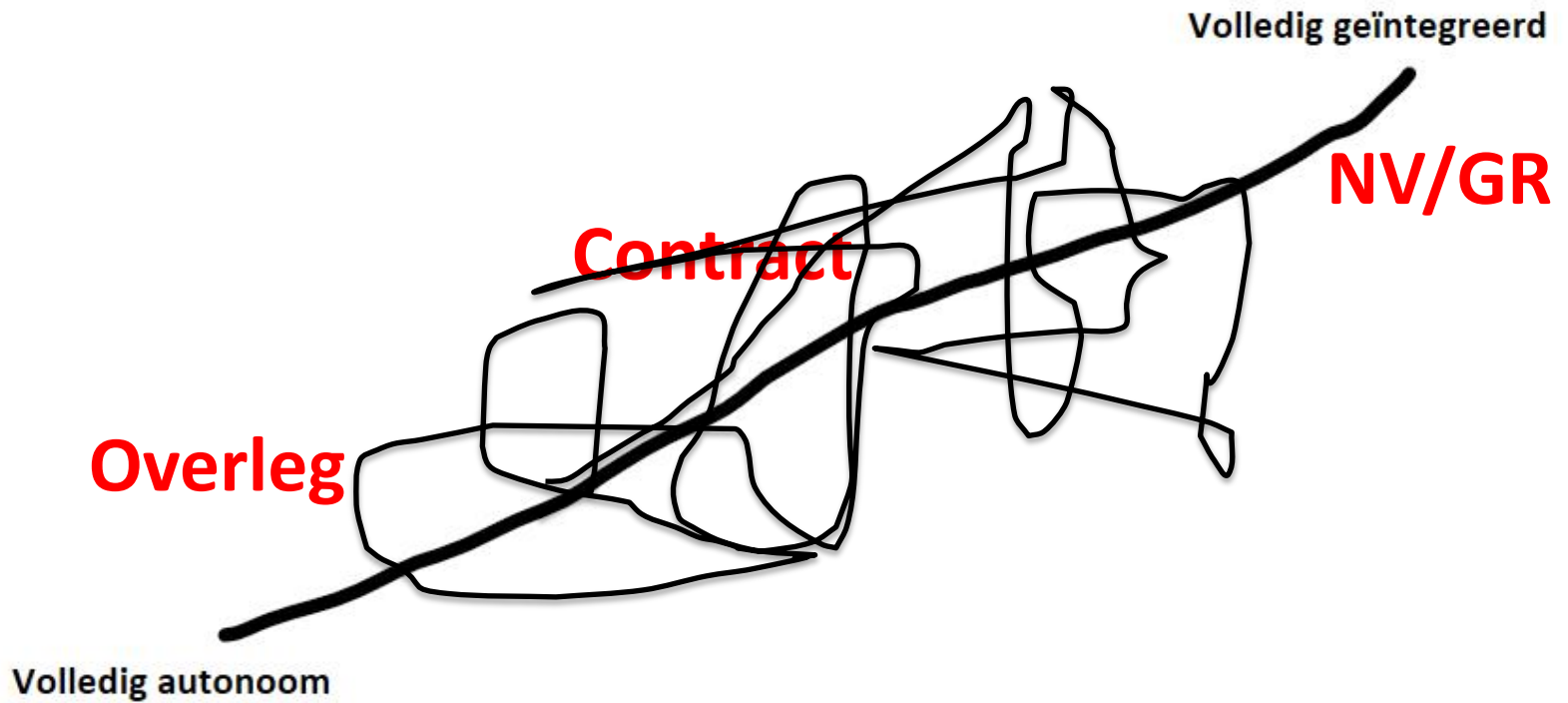
Hoe

Hoe

Hoe

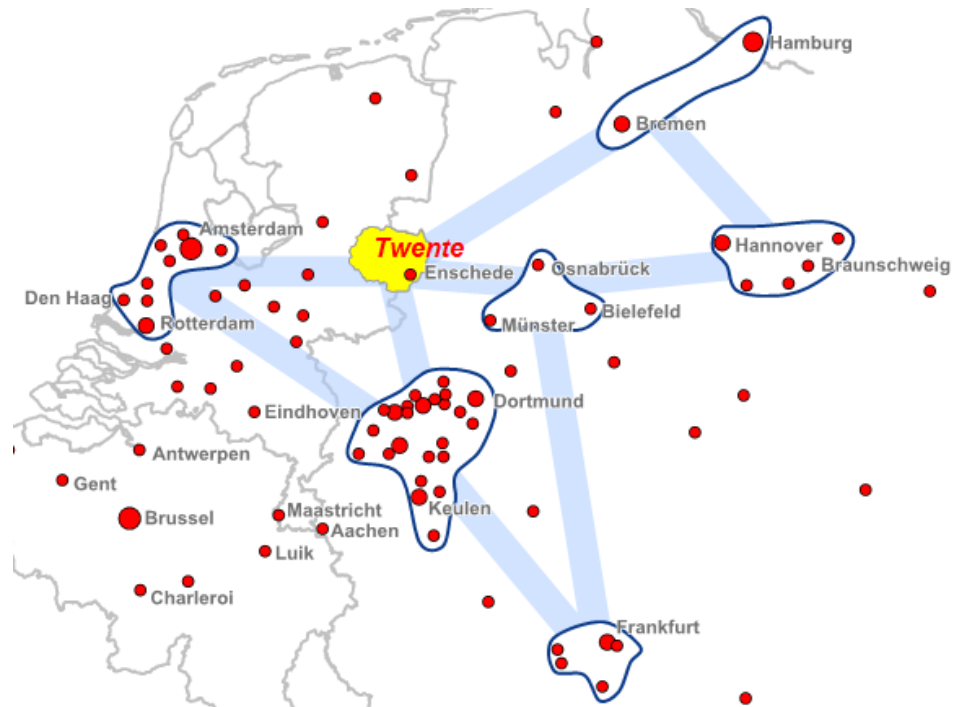

HOE

WAAROM

- Waardecreatie!
- Maar voor wie?
- En met wie?

Succes- en faalfactoren

vertrouwen

exit vastleggen

niet te vrijblijvend

delen informatie

bestuurswissel

commitment stakeholders

Vragen na vandaag?

Bart Verkade &
Marieke Vavier MSc

verkade@portsolutionsrotterdam.nl
vavier@portsolutionsrotterdam.nl

+31 (0)6 1151 1040 (Bart)
+31 (0)6 1614 7598 (Marieke)
www.portsolutionsrotterdam.nl

Pauze

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016

Belangen en stakeholders

Bart Bouwens, business manager

Kees Verweij, partner

Gert Schouwstra, eigenaar

**Buck
Consultants
International**

AA - Planadvies
altijd vooruitstrevend

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016

Masterclass Havensamenwerking

Samenwerking in Dynamische Omgeving, 29 juni 2016

Masterclass Havensamenwerking

Samenwerken in een Dynamische Omgeving

Inhoud

- Welkom
- Strategisch Omgevingsmanagement
- Workshop
 - Toelichting
 - Spelronde 1
 - Spelronde 2
 - Presentatie
- Paneldiscussie

i.s.m.

Masterclass Havensamenwerking

Welkom

- Actief Programma
- Samenwerking Movares, Buck Consultants en AA-Planadvies
 - Focus Movares: Duurzaam transport, Omgevingsmanagement en Ruimtelijke (Haven-)Inrichting.
- Focus BCI: Economische aspecten (Strategie en Operatie)
- Focus AA-Planadvies: Algemeen advies

i.s.m.

Masterclass Havensamenwerking

Strategisch Omgevingsmanagement

Giok Hwa Liem, omgevingsmanager Movares

Strategisch OmgevingsManagement

- **Oprechte** interesse in **belangen** van partijen
- Zoeken naar oplossing die door alle partijen:
 - gedragen wordt
 - als **winst** beoordeeld wordt

SOM is gebaseerd op:

- het Mutual Gains gedachtegoed
Fisher en Ury (MIT): *'Getting to Yes'*
- Invloeden van Sun Tzu (Chinese krijgsheer 500 v Chr).

SOM gaat uit van:

- Planmatig aanpak
- 10 SOM-principes, waaronder:
 - *Streef naar winst voor alle partijen*
 - *Werk aan oprechte interesse in de belangen van de stakeholders*
 - *Maak onderscheid tussen standpunten en belangen*
 - *Wees betrouwbaar, maak waar wat je zegt*
 - *Goede voorbereiding, goede analyse van de eigen situatie, de issues en de stakeholders*

i.s.m.

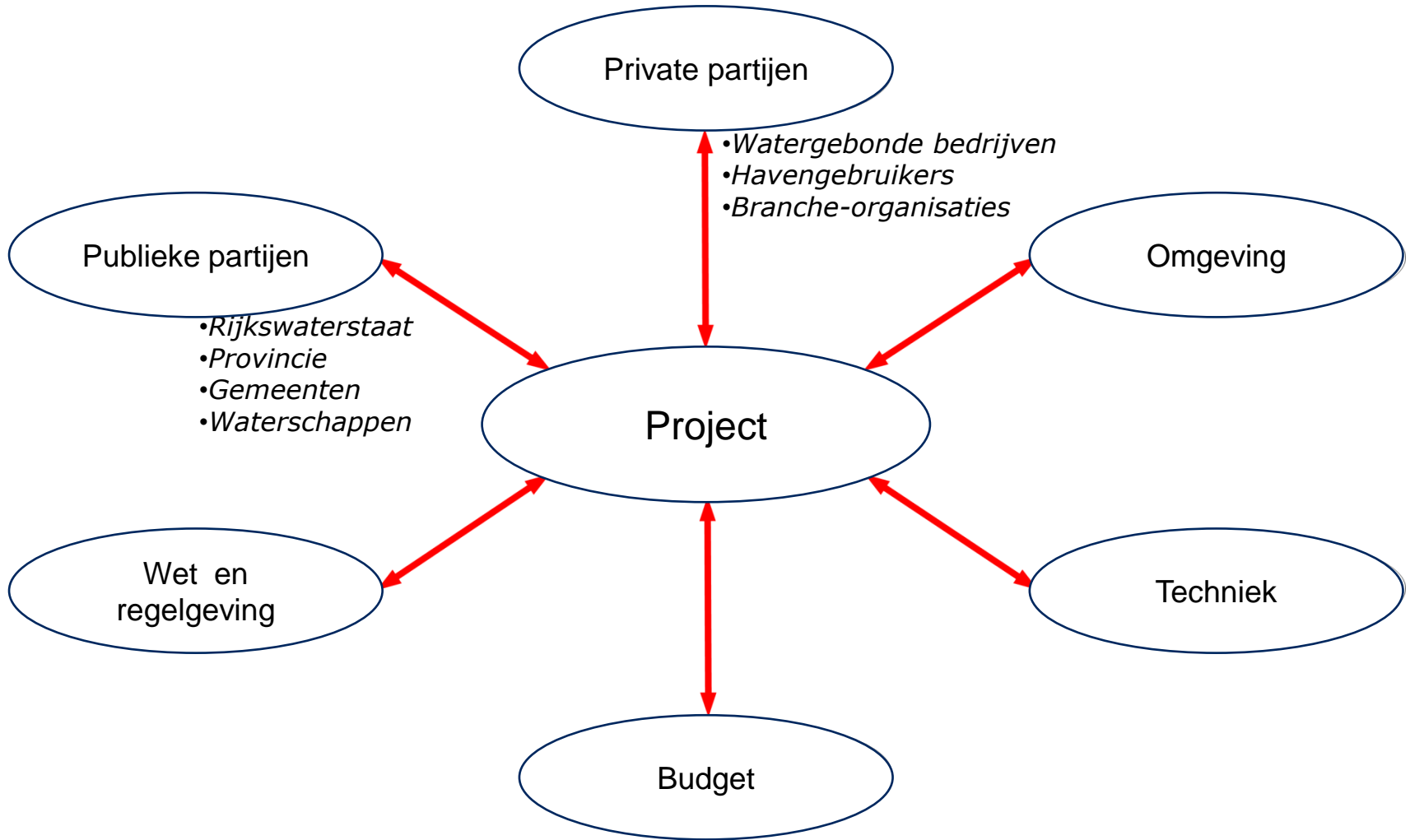

SOM-methodiek

Waarom SOM-methodiek in samenwerkingsproces?

Samenwerking = complex proces

Met veel partijen te maken ...

Stapsgewijs naar een gedragen oplossing

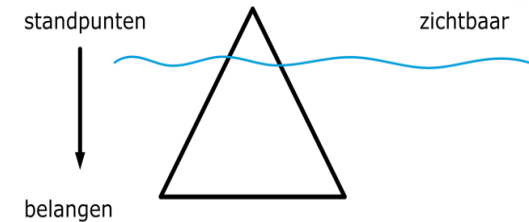
Verkennen

- Partijen maken kenbaar waarom ze willen samenwerken
 - Wat is het doel / de ambitie?
 - Welke motivaties?

- Verkennen: de kwaliteit van deze fase is cruciaal voor vervolg
- Valkuilen:
 - Verkenningsfase onder tijdsdruk te snel doorlopen
 - Geen onderscheid tussen standpunten en belangen

Onderscheid standpunten en belangen

- Standpunt: Ik wil vanavond echt om zes uur eten.
- **Vraag: Waarom** is het belangrijk voor je om echt om zes uur te eten?
- Mogelijke belangen:
 - ik heb een afspraak om zeven uur en anders haal ik die niet;
 - ik heb behoefte aan een lekker lange avond voor mezelf;
 - ik wil nog in de tuin werken voor het donker wordt;
 - ik heb tegen die tijd echt energie nodig.

SOM ondersteunt o.a. verkenningsfase

SOM-principe o.a.:

- Inventariseer issues en vervolgens de stakeholders
- Start de dialoog: oprechte interesse, wees betrouwbaar
- Zet resultaten in de SOM-matrix

Issue Stakeholder	Issue	Issue	Issue	Issue	Analyse belang	Participatie niveau
Stakeholder 1	Standpunt Belang	Standpunt Belang			Hoog	Participeren
Stakeholder 2		Standpunt Belang		Standpunt Belang	Midden	Communiceren
Stakeholder 3		Standpunt Belang				Communiceren
Stakeholder 4			Standpunt Belang		Laag	Informereren

Rood: belang zeer groot (fundamenteel)

Oranje: belang matig (niet fundamenteel)

Geel: belang gering

- Bepaal participatie niveau

Velsertunnel		ON	ON OG	OG	Bereikbaarheid	Verkeers hinder	verkeersmanagement	Mobiliteitsmanagement	Veiligheid	Beschikbaarheid	Onderhoud-baarheid	Vergunningen	Kabels en veldingen	Belang	Macht	Participatie	Strategie	
Stakeholder	contactpersoon																	
INTERNE OVERHEID																		
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										1. beschikbaarheid, doorstroming en veiligheid 2. duidelijke kaders, elken en oplossing om te toetsen of men aan deze doelstelling voldoet, e.g. btw afweging tussen veiligheid, beschikbaarheid, onderhoud. 3. Lokale situationele belangen ingevuld zien	I	p	separaat	
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										brainstormsessie 11-10 (Gorda) info per mail 29-10; NES sessie bereikbaarheid 1-11 (Ingrid); verslag 7-11; geen commentaar	Bereikbaarheid, verkeers hinder, beschikbaar	H	p	goed meenemen in proces en tijdig afspraken maken; sessie bereikbaarheid
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										Uitm. Overleg Ontw.B	1. wet- en proceshandhaving 2. Veiligheid tunnels moet te allen tijde voldoen aan de wet (en RWS beleid) en dit moet aantoonbaar zijn; andere belangen mogen er nooit toe leiden dat niet (meer) aan het vereiste veiligheidsniveau	A	p	goed meenemen in proces en tijdig afspraken maken ; aanhalen bij veiligheidsoverleg (ontwerp bouwplan)
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)													1. ontwerpen en kennis op gebied van veiligheid delen en borgen 2. zorgen dat tunnels in Nederland veilig zijn - grote invloed op RWS toezichtgeving		p		
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										Uitm. Overleg Ontw.B	1. eenduidige veiligheidsplan en -aanpak voor tunnels - 2. beschikbaarheid van een adequaat instrumentarium om deze kaders in te vullen (en het besluitvormingsproces effectief te laten verlopen - Gefocust op veiligheid	D	p	goed meenemen in proces en tijdig afspraken maken ; aanhalen bij veiligheidsoverleg (ontwerp bouwplan)
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										afw. brainstormsessie 11-10; Uitm. Overleg Ontw.B	toekomstvastige onveilige tunnel, met weinig onderhoud	H	p	
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)													brainstormsessie 11-10; info per mail 29-10; NES sessie bereikbaarheid 1-11 (Louis); verslag 7-11; commentaar verwerkt; mail aan Bert-Jan vraag over snelheid verlag 80km/h 6-11;	goed gebruik van tunnel, doorstroming, doorhoogte, weinig storingen, veilig	H	p	goed meenemen in proces en tijdig afspraken maken; sessie bereikbaarheid
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										info per mail 29-10; NES sessie bereikbaarheid 1-11; verslag 7-11; reactie verwerkt.	1. bediening tunnel (niet apart per bus) 2. behoud doorstroming 3. afschrijven andere projecten Goede informatievoorziening t.b.v. DVM vanuit het tunnelstelsel. Omleidingsroutes o.a. maatregelen op landelijk niveau rondom een tunnel. OTO en calamiteitplan	A	p	goed meenemen in proces en tijdig afspraken maken; sessie bereikbaarheid
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										Uitm. Overleg Ontw.B		H	p	
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										brainstormsessie 11-10; info per mail 29-10; NES sessie bereikbaarheid 1-11 door Louis versterkenwoordig; verslag 7-11 ter info.	Op gebied van verkeersmanagement, doorstroming, verkeers hinder, beschikbaarheid neemt Louis Otto waar.	H	p	goed meenemen in proces en tijdig afspraken maken; sessie bereikbaarheid
S.1	Tunnelbeheer (operationeel)			x										Normeringsgesprek 5-11; verslag 7-11; per mail documenten gekregen 16-11; CCP-advies bereikbaar, 09-11.	gedurende het hele renovatieproces wat de impact van de activiteiten is op hun bediening van de tunnel.	A	p	separaat

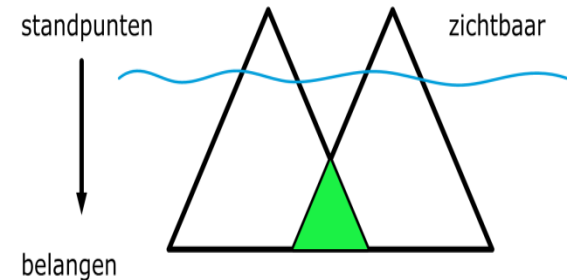

Zoeken naar gezamenlijke belangen

Delen

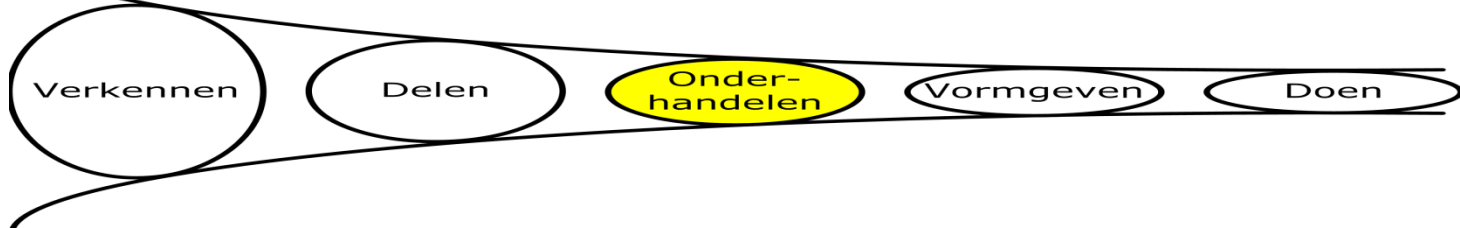
- Belangen met elkaar delen
- Zoek gemeenschappelijke belangen
- *Transparant / oprecht / betrouwbaar*
- Gezamenlijke onderzoeken
- Leg resultaten vast: intentieverklaring

Stapsgewijs naar een gedragen oplossing

Onderhandelen

- Vaststellen gemeenschappelijk doel / ambitie
- *Onderling begrip / gun-factor bepalen resultaat / afspraak*
- *Probeer tot een win – win situatie te komen*
- *Vergroot de “Koek” (meekoppel kansen)*
- Documenteer ook wensen die niet gehonoreerd zijn met reden (transparantie)

Stapsgewijs naar een gedragen oplossing

Vragen?

i.s.m.

Masterclass Havensamenwerking

Workshop – Toelichting Spel

Doelstelling Spel:

Door elkaars belangen beter te leren kennen,

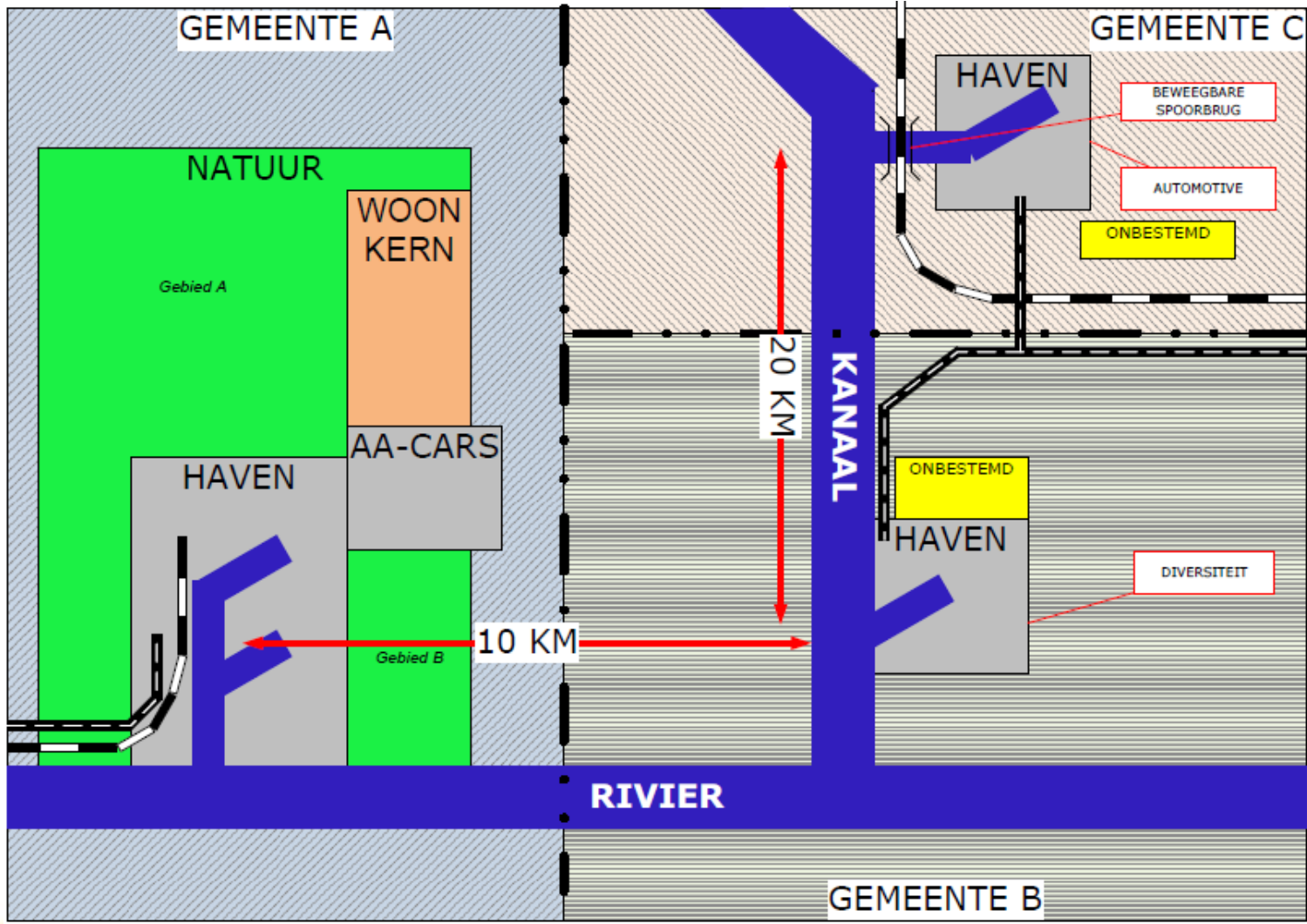
Kom je tot een gezamenlijk gedragen samenwerking

Toelichting Casus:

- 5 stakeholders: gemeenten A, B, C; AA-Cars en Natuurorganisatie
- Diverse Kenmerken:
worden plenair medegedeeld
- Diverse Belangen en Standpunten:
worden persoonlijk kenbaar gemaakt

Masterclass Havensamenwerking

Workshop – Toelichting Spel

- Gemeente A is een grote gemeente met een professioneel georganiseerde haven
- De haven ontvangt Deep Sea, Short Sea en Binnenvaart
- In gemeente A is een groot bedrijf in de automotive gevestigd die een belangrijke rol speelt in de haven als het gaat om ruimtegebruik; AA-Cars
- Gemeente A heeft een grote ontwikkeling doorgemaakt en is bezig met diverse uitbreidingen. De haven heeft een belangrijk aandeel in de werkgelegenheid
- In de haven zijn bedrijven aanwezig in diverse branches waarbij de volgende branches de kleur van de Haven bepalen: Biobased, Chemical,
- Er hebben zich bedrijven aangemeld (waaronder een groot bedrijf in de Biobasedindustry) en gemeente wil deze faciliteren
- De omgeving wordt gekenmerkt door een groot aangrenzend natuurgebied en een woonkern
- De hoeveelheid aanwezige kadeconstructie is krap en nog maar net toereikend voor de huidige activiteiten
- Gemeente A is erg aantrekkelijk voor bedrijven vanwege:
 - de goede voorzieningen in de haven
 - de duidelijk herkenbare positie in de omgeving
 - de professionaliteit die een positieve bijdrage levert aan het imago van de gevestigde bedrijven
 - goede conditie van de aanwezige infrastructuur

- Middelgrote gemeente met een haven. Ligging in het achterland op ca. 10 km van gemeente A
- Er is een willekeur aan bedrijvigheid in de gemeentelijke haven; verdeeld over bedrijven met bulkaanvoer, automotive, biobased, agrofood, chemicals
- Er is nog maar beperkte ruimte beschikbaar voor uitbreiding in de directe omgeving van het havengebied; dit deel ligt niet direct aan het water
- Er worden havengelden geïnd maar deze inkomsten zijn binnen de gemeente niet gelabeld
- De gemeente heeft inmiddels een aantal zaken in gang gezet om haar havenbeheer wat meer te organiseren; zo is ze bezig zich te oriënteren op een nieuwe havenverordening. En wil ze kijken of er anders kan worden omgegaan met het beheer van de infrastructuur. Er moeten echter nog hele grote stappen worden gezet om tot professioneel havenbeheer te komen
- Het onderhoud aan de huidige infrastructuur in de gemeente is slecht en behoeft extra aandacht

- Kleine gemeente met een haven. Ligging in het achterland en op ca. 30 km van gemeente A
- Vlak voor de haven ligt een beweegbare spoorbrug in de spoorlijn Alpha met beperkte doorvaarthoogte, tussen 06:00 en 23:00 een keer per uur te openen; verder gesloten
- De gemeente heeft geen georganiseerd havenbeheer en acteert daardoor adhoc en informeel
- De gemeente heeft nog aanzienlijke vrije gronden in haar bezit zonder bestemming en geen relatie met natuurgebieden
- De bedrijven in gemeente C houden zich bezig in de automotive industry
- De haven is in beheer bij de gemeente
- De bedrijvigheid in deze gemeente kent een hoge mate van innoverend vermogen gebaseerd op de productieprocessen in de automotive
- De natte infrastructuur in deze gemeente verkeert in een redelijke staat maar heeft geen specifieke aandacht
- De gemeente heeft geen afspraken met bedrijven over bijdrage aan beheer en onderhoud van de haven en kades; er is geen regeling voor havengelden etc

i.s.m.

Natuurorganisatie

Situatieschets

- Professionele organisatie die gewend is op bestuurlijk niveau te acteren
- Natuurgebied grenst aan de havens van gemeente A

- AA-Cars is al jarenlang in gemeente A gevestigd en heeft daardoor een grote invloed binnen de aanwezige bedrijfsvereniging
- AA-Cars wil graag uitbreiden vanwege een toename aan geproduceerde auto's
- Auto's worden vanuit gemeente A per schip afgevoerd naar Rotterdam
- Het aantal afvaarten vanuit de haven zal de komende jaren een stijging ondergaan vanwege de voorziene toename in productie van auto's

Masterclass Havensamenwerking

Workshop – Toelichting Spel

Rolverdeling:

- Rood: gemeente A
- Groen: gemeente B
- Geel: gemeente C
- Blauw: directeur AA-Cars
- Oranje: directeur Natuurorganisatie

Spelregels:

- Volg de instructies op je kaart
- Lees niet voor vanaf je kaart
- Leef je in en speel het spel

Verdeling over de ruimten:

- Learning Center: 2 groepen
- Auditorium: 4 groepen

i.s.m.

Masterclass Havensamenwerking

Spelronde 1

Doel:

Breng je belangen over de Bühne en zorg er voor dat je achter de belangen van je tafelpartners komt.

Doel:

- Realiseer het optimum voor elke deelnemer, rekening houden met de belangen.
- WIN-WIN

i.s.m.

Masterclass Havensamenwerking

Presentatie Resultaten Spel

Groep 1

Groep 2

Groep 3

Groep 4

Groep 5

Groep 6

i.s.m.

Masterclass Havensamenwerking

Paneldiscussie o.l.v. Bart Bouwens

Leden Panel:

- *Kees Verweij* *Buck Consultants*
- *Gert Schouwstra* *AA-Planadvies*
- *Giok Hwa Liem* *Movares*

Afsluiting

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016

Borrel

Aangeboden door **Movares**

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens

Masterclass Havensamenwerking – 29 juni 2016